

Нові підходи до викладання предмета «Захист України»

«Захист України» – що зміниться у програмі дисципліни?

Більше практики, більше актуальних знань і навичок, більше життєво необхідних умінь – усе це з'явиться на уроках із захисту України.

Організація освітнього процесу на уроках предмета «Захист України» у закладах загальної середньої освіти у 2023–2024 н. р. здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про національну безпеку України», Стратегії воєнної безпеки України, Стратегії національно-патріотичного виховання, Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, Положення про допризовну підготовку.

У 2023–2024 н. р. важливо звернути увагу на дотримання безпечних умов освітнього процесу в умовах воєнного стану. Особливістю освітнього процесу є ймовірність ситуацій, коли вмикається сигнал «Увага всім! Повітряна тривога». З огляду на реальну загрозу життю і здоров'ю учасників освітнього процесу внаслідок збройної агресії рекомендуємо вчителям неухильно дотримуватись порядку дій у разі увімкнення сигналів тривоги, під час проведення уроків, що розроблені на основі рекомендацій Державної служби з надзвичайних ситуацій України. Алгоритм «як діяти вчителям під час занять при оголошенні сигналу «Повітряна тривога» можна завантажити за покликанням <https://cutt.ly/hZ6xrCr>.

Рекомендуємо учням завантажити на мобільний телефон додаток «Повітряна тривога», оскільки не завжди можна почути сигнал з вулиці.

В умовах воєнного стану набуває особливостей психологічний супровід усіх учасників освітнього процесу. Варто бути уважними до змін у поведінці дитини. Учням 10–11 класів зараз дуже складно, адже вони вже розуміють, що відбувається, але ще не мають достатньо життєвого досвіду, щоб ефективно боротися зі своїми емоціями. Поради щодо психосоціальної підтримки, навчання, здоров'я та безпеки дітей, які підготував ЮНІСЕФ, можна завантажити за покликанням <https://cutt.ly/hXeOVCp>.

Під час організації освітнього процесу в дистанційному форматі (рекомендації зазначені в листі МОН України від 06.03.2022 № 1/3371-22 «Про організацію освітнього процесу») в умовах запровадженого воєнного стану (Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022) рекомендуємо вчителям предмета «Захист України» під час виникнення певних ситуацій застосовувати

дистанційну форму організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, яка є безпечною та оптимальною (моделі змішаного та дистанційного навчання у синхронному й асинхронному режимах); керуватися Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115 «Деякі питання організації дистанційного навчання», та санітарним регламентом для закладів загальної середньої освіти, затвердженим наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти».

Вимоги Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, стан повномасштабної війни в Україні потребують прагматичних підходів до формування готовності старшокласників до військової служби в Збройних Силах України, Міністерстві внутрішніх справ, Національній гвардії України та інших військових формуваннях.

Армія потребує підготовленого резерву, і саме заклади загальної середньої освіти забезпечують виконання цього завдання, адже на уроках предмета «Захист України» учні отримують початковий військовий вишкіл.

Акцентуємо увагу вчителів на проведення загальнонаціональної хвилини мовчання, згідно з Указом Президента України, для вшанування пам'яті, громадянської відваги й самовідданості, сили духу, стійкості та героїчного подвигу воїнів, полеглих під час виконання бойових завдань із захисту державного суверенітету і територіальної цілісності України, мирних громадян, які загинули внаслідок збройної агресії проти України.

Навчальний предмет «Захист України», який сприяє досягненню мети загальної середньої освіти, введено до інваріантної складової базового плану Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти»).

У 2023–2024 н. р. актуальними освітніми завданнями щодо реалізації змісту навчального предмета «Захист України» є:

- ознайомлення учнів з основами нормативно-правового забезпечення захисту України, цивільного захисту населення та особистої безпеки людини;
- усвідомлення ними свого обов'язку щодо захисту України у разі виникнення загрози незалежності та територіальній цілісності держави;
- набуття знань про функції Збройних Сил України та інших військових формувань, їхні характерні особливості;

– засвоєння основ захисту України, цивільного захисту населення, домедичної допомоги, здійснення психологічної підготовки учнівської молоді до захисту України;

– підготовка учнів до захисту України, професійної орієнтації молоді до служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.

Рекомендуємо для навчання учнів правил поведінки з вибухонебезпечними предметами, щоб уберегти їх від небезпеки, використовувати матеріали ЮНІСЕФ (цикл уроків, спільно з Державною службою надзвичайних ситуацій в Україні, МОН України, Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій та Національною поліцією України, за покликанням):

– урок із мінної безпеки (<https://cutt.ly/5XcGm7s>);

– всеукраїнський онлайн-урок з мінної безпеки (<https://cutt.ly/wXcHqiL>);

– як говорити з дітьми про правила мінної безпеки? (<https://cutt.ly/WXcJo9G>);

– навчаємось мінної безпеки всією родиною (<https://cutt.ly/tXcJJKW>);

– міни (<https://cutt.ly/2XcJ45N>).

Варто інформувати учнів, що в Україні запрацював мобільний застосунок з мінної безпеки MineFree, який дозволяє повідомити про виявлення вибухонебезпечних або підозрілих предметів, переглянути мапу небезпечних територій та отримати сповіщення про наближення до небезпечного об'єкта. Детальніше про застосунок – на сайті www.minefree.info. Застосунок можна завантажити з App Store та Google Play.

Радимо для військово-патріотичного виховання учнів та підвищення рівня навчання предмета «Захист України» використовувати журнал «Оборонний вісник», який видається Центром військової політики та політики безпеки, рекомендований МОН України до використання в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти (лист МОН України від 21.05.2021 № 5/1240-21 «Щодо листа Центру воєнної політики та політики безпеки»).

Уже з вересня МОН України запускає пілот проекту оновленої дисципліни «Захист України». Для його апробації оберуть школи з різних регіонів України.

Щоб пілот відбувся успішно, МОН України планує провести курс для вчителів. Для цього залучаються міжнародні і громадські організації, які мають досвід у навчанні дорослих і готові вчити вчителів керувати FPV дронами, орієнтуватися на місцевості, надавати домедичну допомогу та запобігати

травматизму. Усе це – навички, необхідні у повсякденному житті, і це не лише про потреби оборони.

Мета навчального предмета «Захист України» буде досягнута за умови, якщо учні усвідомлюють свій обов'язок щодо захисту України у разі виникнення загрози суверенітету та територіальній цілісності держави, ознайомляться з нормативно-правовим забезпеченням захисту України, засвоять основи цивільного захисту, домедичної допомоги, набудуть знань про функції Збройних Сил України.

Підготував М. Стахов, методист лабораторії методичного забезпечення, комунальний заклад «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради